

horváth gita

*szerelmese
a
hatalom
háta
mögött*

2022

Horváth Gita

**SZERELMESE
A HATALOM HÁTA MÖGÖTT**

Esszék

ISBN: 978-615-01-5088-8

2022.

Borítóterv: Horváth Gita
Horváth Péter

Az esszék a C.E.T. - Central European Time, Társadalmi, Tudományos és Irodalmi Folyóirat
1993. november/decemberi, 1994. január/februári, 1994. május/júniusi, 1994. július/augusztusi
számában jelentek meg.

Tartalomjegyzék

A szeretet soha el nem múlik.....	5
Az igazi	8
Árulkodó féltékenység.....	12
A hatalmas hatalom nagyon kicsi.....	16
Púp a háton.....	16
Miből lesz a cserebogár?.....	18
A hatalom a hazugság hatalma.....	20
Akitől fél a hatalom.....	22
Akitől nem fél a hatalom.....	24

A szeretet soha el nem múlik

Jómúltkorában beszélgettünk a barátommal. Azt mondta, minden elszakadásban meghal az emberből valami. Erre elmeséltem, miért ment világgá az a kutyám, akit a legjobban szerettem.

Világgá ment, mert féltékeny lett a vizslára, aki azért került hozzánk, hogy a férjemnek is legyen saját kutyája –, ennek már több mint húsz éve, és még mindig fáj. Ma is lelkiismeret furdalásom van. De aztán éreztem, hogy nem mondtam igazat. Nem az fáj, hogy talán én voltam a hibás. Más... valami más fáj. Nekiálltam, hogy végére járjak a dolognak.

Addig nem hagytam magam békiben, amíg rá nem jöttem, igazán mi bajom van.

Élőn és égetően az fáj, hogy ez a kiskutya úgy ment világgá, hogy azt hitte, már nem szeretem. Hogy már egy másik kutyát szeretek, aki velünk él: a férjem vizsláját. Ugyanis ő kinn volt anyuéknál a kertes házban – az icipici lakásunkat nem tudta elviselni. Ezt úgy közölte velünk, hogy senki nem léphette át a küszöböt. Még a férjemnek is tisztes távolságban kellett maradnia tőlem. Visszavittük hát Kispestre. Egyszer kimentünk hozzá, hogy bemutassuk neki a vizslát. Rá három napra világgá ment. Bánatában. És elhagyatva úgy halt meg valahol, hogy azt hitte, ő senkinek se fontos. Főleg nekem nem.

Én meg ma is itt picsogok a magamba zárt szeretetemmel.

És ekkor gondolkodtam el azon, hogy szenvedélyeket, fájdalmakat, örömet, bánatot, de leginkább a szeretetet – minden érzést, amitől ember az ember, amitől többek vagyunk önmagunknál – bezárni, eltitkolni: tilos!

Eszembe jutott egy bizonyos három év az életemből. Hát... rémálmaimban se jöjjön elő! Az történt, hogy kaptam egy éktelen nagy frászt. Nagyon nagyot, és alattomosat. Padlóra kerültem. Nem nagy dolog, elő szokott velem fordulni, azelőtt, azóta, meg is érdemlem, mert mindig belecsípek valamilyen hatalmasság fenekibe, aki erre, naná, hogy lecsap.

De ez volt az egyetlen eset, amikor önvédelemből megjegesedtem. Ripsz-ropsz kidobtam magamból az egészet, de kidobáltam vele együtt az érzelmeimet is. Vagy suttyomban kicsúsztak belőlem. Nem tudom...

Ezután három évig semmit nem éreztem. Se bánatot, se örömet, nem repdestem, nem keseredtem el semmin, tettem a dolgom, éltem az életem, bár tele volt rendkívül érdekes eseményekkel ez az élet, nem törődtem velük, mindenre megvontam a vállam – és mentem tovább. Nem izgultam, nem is szerettem meg senkit, nem lettem szerelmes, nem vágyakoztam, azt se tudtam, mi fán terem a férfi, és nem érdekelt, hogy nem tudom. Úgy látszott, örökre vége a nőstény-pályafutásomnak is.

Kényelmes, kellemes, békés-bárgyú három év.

Nem volt nekem kutyabajom se. – Borzalmas volt! Hányszor, de hányszor gondoltam arra, hogy inkább bögjek minden este, kaparjam a falat fájdalmamban, cibáljam a párnacihát, szenvedjek, és menjen el az eszem a szerelemről – csak ezt ne! Ezt a halálos nyugalmat ne! Csak ennek legyen vége!

Na, mondhatom, alaposan vége lett! Úgy belebolondultam valakibe, úgy elment az eszem, hogy csak na!

De ez egy másik mese... majd...

Ezt az egészet csak azért mondtam el, mert veszélyes játék az érzelmek elfojtása – az érzelmek elhalásához vezethet. Az ember embertelent csinál magából. Nekem mázlim volt: megmentett az örült szerelem.

De van itt valami, ami már bűn: az érzelmeket eltitkolni nem szabad. A szeretetet eltitkolni nem szabad. Mert nemcsak magaddal tolsz ki, annak ártasz, akit szeretsz.

Sokkal régebben történt, még a hetvenes évek elején.

A válásoknál a baráti kör is kettéválk.

Én voltam az, aki gáládul elhagyott egy nagyon tehetséges embert, akinek továbbra is szüksége lett volna rám, ráadásul éppen akkor, amikor ennek a tehetséges embernek a szegénységből, ismeretlenségből az egekig futott fel a csillaga – pénzben, rangban, hírnévben egyaránt. Így aztán a befutók és a befutottak álltak a férjem oldalára.

Engem meg persze kigolyózott a szakma, hirtelen „tehetségtelen” lettem, minden párnázott ajtón kaparásztam munkáért, megjelenésért, mindenhol jól elküldtek.

Természetes, hogy a baráti körből azok választottak engem, akik nem szoktak holmi húsos-fazékból lefetyelni. Ők voltak azok, akiket mindig tiszteltem, csodáltam, nagyon nagy emberek voltak és nagyon szegények. Meg voltam hatódva attól, hogy szeretnek, tehetségesnek tartanak, még ma is meghatódom, és igenis – be vagyok képzelve rájuk! Kormos István. Szécsi Margit. Huszárik Zoltán. Bálint Endre. Szántó Piroska és Vas István. Gáspár Margit. Szűcs Laci bácsi. Feleki László. Gergely Ágnes. És még szívesen sorolnám. Nem szégyellem, hogy igenis, dicsekszem. És, hogy igenis, ők tartották bennem a lelket. De ők is csórók voltak. Az ő barátaik is.

A nyomoromon nem tudtak változtatni. Mondjuk néha Reismann János és Kardos G. György vagy éppen Csurka István „véletlenül” ebédidőben járkáltak felém, és kijelentették, hogy nélkülem nem ebédelnek. Hát velük mentem. A lényeg: egy új, idegen, üres lakásban, ahol se telefon, se rádió, se televízió, se munka, se pénz, és egy kicsi lány, aki egész nap a bölcsődében van. Egész nap egyedül egy pulikutyával. A szegénység: börtön. Volt, hogy hetekig nem volt kihez szólnom.

Vártam az estét. Vártam, hogy hazahozzam a lányom, és esténként boldogkodjunk. Dumáljunk, dumáljunk, soha be ne álljon a szájunk, és játsszunk, táncoljunk, énekeljünk.

Nappal fogoly egy magánzárkában – este boldog anyuka.

Miért is érdekes mindez?

Egy este, amikor már elénekeltam a mindenesti népdalt, amikor még jött egy kis locsogás az ágyban, aztán a versike, hogy „szép álmokat, rózsás csókokat, bajszos angyalokat, ha nincs kivel a párna csücskivel”, és az elmaradhatatlan anyaboldogító simogatás és puszi – az én kicsi lányom elhúzódott, és elfordította az arcát!

Úristen!

Valahogy kikerültem a szobrából, és én, aki szinte sose sírok – vad bőgésbe kezdtem.

Úristen! Mit tettem a saját gyerekemmel.

Azért, hogy ne vegye észre, most egy kicsit baj van, szeretetből, féltésből teljesen elzártam magam előle. Esténként egy fölényes, bizakodó, mosolygó, fegyelmezett bábut látott csak belőlem. Egy valakit, aki azt játszotta, hogy minden rendben, nincs semmi baj. Annyit látott, amennyit mutattam magamból. Egy nagy semmit. És a gyerek válaszolt – egy nagy semmivel. És akkor, azon a hosszú éjszakán örökre megfogadtam: ezt soha többé! Ha érzek, hát éljem

meg. És mutassam meg. Örüljek, szomorkodjak, féljek, legyek dühös és boldog és bánatos... minden.

Minden, ami maga az élet.

A gyerekem igenis az érzelmek biztonságában nőjön fel. Érzésekkel átszótt marokban bújjon meg. Az érzelem hordozza a tenyerén, és az érzések kényeztessék el.

Vissza kellett szeretnem a lányomat. Lassan, óvatosan. Sutba dobtam a fegyelem-palástot. És azóta szomorúak vagyunk, és vidámak, és boldogok és mérgesek, és mindenk. És szerelmesek voltunk fiúkba, és szerelmesek voltak belénk, és volt baj az iskolában, a „dolgozókbán”, volt öröm, siker, mindenről tudtunk és tudunk, ami a másikkal és a másokban történik, mindent megbeszélünk, és ő az egyetlen kritikusom, akinek minden szavát elfogadom, és ő az egyetlen bizalmas barátnőm. Nem is érdekes igazán, hogy mit mondott aznap a szerelmes férfiú, amíg el nem mondom a lányomnak.

És ha ma éjjel csörög a telefon, már ugrom is, mert jön a csaj egy reggelig tartó jó nagy beszélgetésre...

Hát így... nagyon kell vigyáznunk azokra, akik feltétel nélkül szeretnek, ezért ki vannak szolgáltatva nekünk, mert minden rezdülésünk bennük végződik.

Nem teheted meg, hogy ne legyenek biztosak abban, nagyon szereted őket, mert akkor bánatukban világgá mennek, mert akkor elfordítják tőled az arcukat.

A szeretet tett. Nem rejtegetésre való.

„... te egyszer s mindenkorra felelős vagy azért, amit megszelídítettél. Felelős vagy a rózsáért...

Felelős vagyok a rózsámért – ismételte a Kis Herceg, hogy jól az emlékezetébe vesse.”

Az igazi

Sokan kérdezik önmaguktól, én is kérdeztem már magamtól: olykor miért kell mindenáron kiszerezni? Ki lehet-e szeretni egyáltalán?

Nem tudom. Bizisten nem tudom, de elmondom, mi minden jár a fejemben beleszeretés-kiszerezés dolgában.

Hátha beletrafálok.

Mindenáron megszabadulni az egyoldalú szerelemtől kell. Abból a szerelemből kell kihúznunk magunkat, amibe mi magunk rántottuk bele magunkat... És áldásos szerelmünk tárgyának annyi köze van az egész cirkuszhoz, mint kisnyúlnak a trombitához. Semmi.

Épkézláb embernek általában az a dolga, hogy beleszeressen valakibe. Nem csak megkívánja a valakit, nem csak megtetszik neki valaki – nem. Beleesik.

Mégpedig alaposan: nem tud másra gondolni, éjjel-nappal ott lapul a szíve csücskében, ábrándozik róla, már akkor megrándul a gyomra, ha csak rágondol, a hangjától alulról fölfut benne a borzongás, a közelében pedig úgy remeg a keze, hogy alacsonyan repülnek a kávéskanalak.

Ez váratlanul bármikor, bárkivel megeshet, ha éppen nem foglalt.

Igenám! Csakhogy oly'sokszor a kiválasztott nincs benne a buliban, nem fog tüzet – a szerelem egyoldalú, viszonzatlan, reménytelen, egyszerűen istenátka!

Na, mi van ilyenkor?

Egy:

az ember vágyakozik, várakozik – valameddig. Aztán előbb-utóbb kiderül –, mert mindig kiderül, hogy bizony vágyai titkos tárgya rá se bagózik. Ekkor egészséges emberben a szerelem szépen elhal, hiszen arról senki se álmodik szívesen, hogy én csókra nyújtom csókos ajkam, mire a másik elfordítja a fejét.

Kettő:

akkor van baj, amikor a magától lett szerelem nem múlik el magától. Hiába tudja az ember, hogy itt csak „egy tenyér csattan”, rángatnám én ki magam a mélységes mély marhaságból, de nem megy. Sőt... egyre mélyebbre merülök saját reménytelenségemben, mert mással se foglalkozom, csak azzal, hogy őt ne szeressem! Persze, mitől is várhatnám, hogy elmúljon, hiszen az én szerelmemet nem a másiké táplálta, hogy esetleg annak elmúltával az enyém is elillanjon.

Mitől múlik el mégis ez a szerelem?

Megmondom: attól, hogy valaki másba esünk bele. Valakibe, aki szeret bennünket. Egy ideig.

Hát igen... Az ilyen szerelemből-szerelembe esők képtelenek nyugton maradni a fenekükön, beleszeretnek boldog-boldogtalanba, egyik veremből esnek a másik verembe.

Nem baj. Még mindig jobb, mintha üres szívvel malmoznának. A veszély meg egyre nő...

Három:

mert a következő stádium már komolyan kínos. Amikor elhiteted magaddal, hogy a másik is szeret, pedig az eszeddel tudod, hogy nem. Nem is sejti, hogy a szerelmi regényed főhőse. Ám szerinted minden lépését az irántad érzett óhatatlan vágyakozás irányítja. Ha kedves, ha rád néz, ha csak szól hozzád, ha elutasító, ha visszautasító, ha ki nem állhat...

Hát persze! Mert olyan végtelenül, olyan nagyon szerelmes...

Csak titkolja –

Mert magának se meri bevallani –

Mert menekül a szerelem elől –

Mert előled menekül, nehogy azt hidd, hogy szerelmes –

És csak neked nem meri kimutatni, mert fél a visszautasítástól.

Ha bánt – azért bánt, mert te hoztad rá a bajt, hogy beléd szeretett.

Ha szid, azért szid, mert te állsz hozzá a legközelebb.

Ha mást ölel, hogy féltékeny légy, szenvedj érte!

Ha elkerül – megpróbál elfelejteni, de nem sikerül.

Ha kikerül –, nem mer melletted lenni, mert már nem bírja tovább, és még rád ugrik –, mindenki szemeláttára.

Ésatöbbi, ésatöbbi...

Az a szerencsétlen, aki azt se tudja, kifiahorja vagy, nem tehet olyat, ami neked ne azt bizonyítaná, hogy halálosan beléd szeretett, és csak idő kérdése, hogy a lábad elé boruljon.

Istenem! De imádom magunkat!

Nade! A negyedik állomás már végképp nincs ínyemre!

Annak már semmi köze semmi jóhoz, amikor pontosan tudom, hogy a másíknak nem kellek, de nekem ennek ellenére kell. Amikor bevallom, hogy halálosan imádom, meghalok nélküle, erre ő elküld a fenébe, és látszik rajta, hogy igencsak irtózik tőlem – és én akkor is, csak azért is megveszek érte! könyörögve kérem, hogy szeressen. Jaj! Ez a világon a legborzasztóbb. Vérszívó pióca! Élősködő. Levakarhatatlan. Hát ő az, aki egyáltalán nem szeret, az szent!

Mit érdekli, hogy én mit szeretnék, nekem mi okoz örömet. Akkor békiben hagyna.

De nem.

Ez belőlem él, az én erőmből. Nem érdekli, hogy viszket tőle a bőröm –, ő boldogan elvan. Boldogan tocsog a szerelmében.

Ő maga okoz magának örömet – engem meg halálra bosszant.

Bizisten, békés kislány vagyok. De ezek a rajongó vámpírok kivétel nélkül mindig kegyetlen visítózó fúriát csináltak belőlem. Durva leszek tőlük, rúgok, csípek, harapok.

Pofozkodom. Ezek fejükbe veszik, hogy életük végéig imádnak, és ebből az istennek se engednek, egy tapodtat sem.

Ha hatvannyolcszor kirúgom, évekig elzavarom, hetekig miattuk nem nyitok ajtót senkinek, nem veszem föl a telefont, sőt – titkosítatom –, nem használ.

Nem értem. Ezt egyszerűen nem értem!

Velem is megtörtént, hogy észrevétlenül, hirtelen, egyik percről a másíkra örülten beleszerettem valakibe. Mint még soha!

A szenvedély úgy húzott el az eszem mellett, hogy szegény alig tudott félreugrani, csak állt, és nézett, moccani se moccant.

Hú, mi volt!

Nem ismertem magamra. Igenám! De rá kellett jönnöm, hogy mit sem sejtő kiválasztottam egyetlen szerelme nem én vagyok.

Hát... csak az ellenségemnek kívánom azokat az időket, míg észhez térítettem magam.

De meg kellett tenni, mert megálmodni csak a valóságot szabad. Az álmodozás a valóságtól szép.

Hogy is mondta Verdi?

Inventare il vero! – kitalálni az igazat!

Csak vigyorgok a nyitott házasságokon.

Lényege, hogy annyira szeretem a páromat, hogy boldog vagyok, ha ő boldog – mással. Örülök, ha ő másnak örül, és azt simogatja, csókolgatja, ölelgeti. Hogy *akivel, akitől, aki által, akiért* tegnap a gyönyörök gyönyörét élveztem, ma mást simogat, másnak lihegi, hogy te vagy az egyetlen, a legjobb.

Még hogy én ennek örüljek!

Inkább a lényegről beszélek, arról, ami igazán fontos: Amikor a szerelem azért nem múlik el, mert az igazit, a páromat, a másik feletem találtam meg.

Tudni, mindannyian tudjuk, mitől igazi az igazi.

Egy: sose múlik el.

Kettő: nélküle nem tudok élni, hiányzik, ha nincs velem.

Három: az igazi szerelem mindig kölcsönös, hiszen neki is én vagyok a másik fele, ő is csak önmaga fele nélkülem. És milyen érdekes! Valamitől az ember legbelül, anélkül, hogy tudná, érzi, hogy ez az!

Volt két igencsak nagy szerelmem. Mégis végig tudtam, hogy bár igen, de mégsem. Ezért, meg ezért, meg ezért, nem élném le az imádattal az életem. Pedig zengett ám az ég! Az igazinál nincs kifogás. Ha békaszart eszik epres tejszínhabbal, akkor se megy nélküle. A gimnáziumi osztályfőnököm mondta nekünk valamikor: „Lányok, nem ahhoz kell férjhez menni, akivel el tudjátok képzelni az életet, hanem ahhoz, aki nélkül nem!”

Nade, akkor jön ám az igazi haddel! Ha itt az igazi! Éli, éli! Láma sabáktani – Uram, uram, irgalmazz nekem! Az ember egyszer csak váratlanul azt érzi, hogy valaki nagyon mélyre ment benne. Épphogy csak megérintette, és máris, mint a kés a vajba, becsúszott a kellős közepibe. Ott van! Úristen!

Zárójelben: ne felejtjük el, hogy a másikkal ugyanez történik. Az ember lánya abban a pillanatban védekezik, mert minél forróbb a mag, annál vastagabb a kéreg – minél jobban szeretsz, annál érzékenyebb, annál sebezhetőbb vagy, annál vastagabb védelem mögé kell bújni.

Ez mindenkivel így van.

Mondjuk, megtetszik egy fiú, teszem-veszem magam, bolondítom, aztán ha nem ugrik, megvonom a vállam, már el is felejtettem.

Leánykoromban olyan voltam – és mindig ilyen is leszek, mert az ember nem változik a korával, legfeljebb önmagává alakul át –, hogy elnézegettem én bárkit. De ha egy olyan fiú szállt fel a villamosra, aki megtetszett, hát azonnal elfordítottam a fejem, és mereven bámultam kifelé a koszos ablakon. Nem néztem volna rá a világ minden kincséért se. (Na, mondjuk titokban odalestem.) Nem is „szemezttem” soha, nem mertem senkivel „kikezdeni”, aki igazán

megtetszett, annyira féltém az elutasítástól. Mindig a fiúnak kellett kezdeni. Akkor biztonságban éreztem magam.

Ha meg ő is félt... Jónéhány barátsággá vedlett szerelmeskével emlékeztünk vissza nevetve, hogy *akkor* egyikünk se mert arra gondolni, hogy tetszik a másiknak, pedig igencsak úgy volt... De ezek nem is voltak komoly dolgok.

Ha viszont az igazi csap be, mint a ménkü, azonnal be kell bújnunk a hét fal mögé, lekucorognunk a legbelső zugunkba, és ki nem dughatjuk az orrunkat semmi pénzért. A legjobb, ha az ember behunyja a szemét is, nehogy belássanak, aztán lesz, ami lesz! De a másik is ezt teszi. Minden épkézláb emberben azonnal vijjog a vészcsengő. Ő is fut a falai mögé.

Most mi lesz?

Ott áll egymással szemben két ember, összeláncolva a szerelem láthatatlan láncával, és mindkettő csak a hideg, szürke falat látja maga előtt. A másik közömbösségből, tartózkodásból, „nemszeretem”-ből épített falát.

Vagyis – és mindketten így vagytok – meg vagy győződve arról, hogy a másik egyáltalán nem szeret, semmi jelét nem adja, sőt mivel csak az önvédelemmel törődik, akaratán kívül is osztogatja neked a frászokat –, hát arra gondolsz a meghunyászkodó okos eszeddel, hogy teljesen hülye vagy! És menekülsz.

Csakhogynem megy! Nem megy, mert mindketten fogjátok a szerelem láncát. Ő is, te is. Ha ő elengedné, a lánc csörrenve lehullana, és a súlya kirántaná a másik végét a te kezedből is. Megszabadulnál...

Ha te engednéd el, ő is el tudná eresztetni.

De ő se engedheti el, mert te tartod, te is tartod attól, hogy ő fogja.

Ezt aztán szépen kitalálta a természet.

Azért szeret, mert szeretem. S mert szeret, azért szeretem. És két mozdulatlan alak áll a félelem falai mögött, nem léphet előre egyik se, nehogy a másik hátráljon, hátra se lehet, mert akkor a másik is hátrál.

Ha azt mondom, erre megyek, nem kérdelem jössz-e, mert, ha azt mondod, nem, belehalok.

Te se mondod, hogy jössz, hiszen nem hívlak.

Megyünk kétfelé, amikor egyfelé mennénk.

Ne tessék nevetni! A szerelem valóban ilyen...

De akkor mi lesz ezzel a két eszementtel?

Semmi. Minden rendben lesz. Soha senki nem tudja, én se, hogyan, de mióta a világ világ, az igazik mindig megtalálják egymást. Egyszerűen azért, mert ők az igazik.

Egyik a másiknak másik fele.

Árulkodó féltékenység

Azt mondják az okosok, hogy okos ember nem féltékeny. A féltékenység ostobaság. Nem is létezik. Ha van alapja, akkor igazán fölösleges, ha nincs, akkor se féltékeny az ember, hanem bizonytalan: nem bízik a másokban. Vagy – magában. Van, aki tulajdonának tartja a párját: csak azt teheti, amit én megparancsolok. Ez kínzás – sérült, beteg ember dolga. Mindez igaz. Egyetértek.

Vannak még értelmesebbek. Szerintük azért nincs féltékenység, mert csalás sincs. Hiszen, ha szeret a párom, mindegy kivel hentereg, hébe-hóba – ott csupán az élvezet, de itt, velem a sírig tartó nagy szerelem. Ha pedig nem szeret – akkor is megcsal, ha másra se néz. Mindegy, hentereg-e idegennel vagy nem – én egyáltalán nem vagyok fontos.

Ebben is van valami...

De az okosság fokozható, mert a nagyon-nagyon okosok már annyira nem féltékenyek, hogy majd megvesznek az örömtől, ha szerelmük mással is összefekszik, mert annál jobban örülnek, minél jobban örül a párjuk – mással.

Na! Azért ez a rengeteg okosság nekem már nagyon sok.

Én hiszek a féltékenységekben.

Mert az ember szereti, ha annak, aki neki a legfontosabb, ő is a legfontosabb. Aki neki egyetlen, annak ő is az egyetlen. És igenis fél attól, hogy az, akit szeret, még nem szereti, már nem szereti, kicsit szereti vagy sehogy se.

Nekem az egészséges féltékenység – vallomás: félek, hogy elveszítelek. Igenis, félek attól, hogy nem én kellek neked, hanem más kell!

Amikor már nagyon elegendem van a körülöttem burjánzó bonyolult okosságokból, én pedig valóban szeretném tudni, mi van igazán: a gyerekekhez és az állatokhoz fordulok segítségért, mert a kisgyerek még nem tud hazudni, az állatok meg azt sem tudják, mi az.

Most – mondjuk – nézzük a kutyákat.

Hogy is van ez a féltékenység? Van? Nincs? Mégis van?

Semmi volt a neve „A” kutyámnak, mert olyan kicsi semmi volt akkor, amikor megkaptam, hogy rögtön elfért a szívem csücskében. Az első kutyám volt, akivel úgy nőtem össze, ahogy csak a juhász tud az ő terelőpulijával. Amikor világgá ment, napokig szólni se tudtam, nem is bírtam ki, hogy nincs: megírtam, megrajoltam a *Pulimese* mesekönyvben, aztán meg a *Pöppöpa és a kutyák*-ba. Természetesen a két mesekönyv a kutyahúségről szól – és a féltékenységről is...

Tehát: ahogy a pici Semmi nőtt, nőtt, lassan egyméteres kört vont körém, és azon belül senki és semmi – csakis ő lehetett. Egyszer Anyu valami jókedvében rácsapott a térdemre, hát az én kiskutyám nem felé kapott? „Ne merj a gazdámhoz nyúlni!” Férjemmel egy parányi garzonba költöztünk. Semmi is. A páromnak még megengedte, hogy a közelemben legyen, de a barátaink már nem nagyon teheték be a lábukat a lakásba, mert a pici lakásban rögtön a közelemben voltak, amint beléptek.

A kiskutyát vissza kellett vinni Anyuékhöz, Kispestre. Ott nőtt fel, és úgyis sokat vagyok kinn.

Történt, hogy Ákosnak vettünk egy saját kutyát. Addig csak macskája volt, mindig kutyát szeretett volna, az én kutyabolondériám is megtetszett neki. Kapott egy mindenkit imádó

vizslát, magyarul egy bűbajos kurvát, Brúnót. Neki aztán mindegy volt, ki-mi, csak szeressék. Éppen ellentéte a puliságnak.

Kivittük Brúnót Kispestre, hogy bemutassuk Semminek.

A vizsla az asztal alatt a lábamnál örömködött, míg az én pulim a legtávolabbi sarokban ült mereven – és állandóan engem nézett. Oda nem jött volna hozzám... Amikor aztán bementem a régi szobámba, utánam sündörgött, a lábamra csavarodott, bújt, bújt, mint aki rám akar nőni. Tudtam jól, hiába mondom, hogy a vizsla a „fiú” ebe, az én kutyám egyedül csak ő és senki más. Nem tehetek arról, hogy az a drága ribanc engem is nyalogat, nekem ő az egyetlen, mármint ő, a Semmi. Szavak. Szavak. Mit érnek a féltő fájdalom ellen.

A vizslával hazamentünk.

A pulit kinn hagytuk.

Semmi három nap múlva világgá ment.

Nagyon sokáig egyetlen kutyát sem tudtam megszeretni, hiába igyekeztem. És akkor, tizenegy évvel ezelőtt kiválasztott magának a kutyamenhelyen egy hároméves kóbor puli-pumi-komondor-kuvasz keverék. Egy igazi magyar kutya. Ő a Bodri. Már ő „A” kutyám. Embertelen nagy szeretet jár neki azért a három évért, amíg mindenholnan kiverték. Meg is kapja a gazfickó.

És természetesen kényeztetem – mindenki kényezteti.

Általában otthon dolgozom, állandóan együtt vagyunk. Hajnalonként együtt ügetünk a Szigeten – elsősorban az ő kondija miatt. Megéri: ma tizennégyéves, makkegészséges, minden foga ép, fut, rohan, játszik, és örül, örül, örül... az a dolga.

Nem is gondolják többnek két-három évesnél... büszke vagyok rá. Jobban ismer, mint én magam, mivel én a hülye gondolataimmal vagyok elfoglalva, ő viszont csak a lényegre figyel: hangszin, mozdulat, ritmus, jó-rosszkedv, öröm, szomorúság érdekli. – Ránézek, és tudom, hogy vagyok. Már én is tudok bodriul: az állatoknak valóban beszél a szemük. Mindenki, aki állatokkal foglalkozik, egyszer csak észreveszi, hogy jobban figyeli embertársai szemét, és mind jobban és jobban olvas a tekintetekből. Megtanítottak rá az állataink.

Na akkor most elmesélem Bodri féltékenységeit – nameg a fokozatokat.

A lányommal olyan egymás nyakába ugrálósak voltunk. Átöleltük egymást örömünkben, bánatunkban – vagy csak úgy. Ilyenkor a Bodri addig kiabált, csipkedett, lökdösött, míg Katával nevetve el nem eresztettük egymást. Akkor aztán boldog volt, szétugrasztott minket, sőt, mindketten őt „simizzük”.

Ez a legegyszerűbb: ne egymást szeressétek! Csakis engem! Mielőtt még szentimentális szentfazéknak tűnnék a saját szememben is, elmesélek egy pikáns kis esetet.

Történt, hogy nemrég egy fiú éktelenül belém habarodott. Ez nem baj, bár a fiú vagy hatszáz évvel volt fiatalabb nálam. A baj inkább az volt, hogy ez a fiú nekem egyáltalán nem kellett. Nekem a barátja kellett, akinek meg én nem kellettem. Mindennapi eset. A főbaj pedig az volt, hogy erre a fiú előbb jött rá, mint én, mindenáron meg akarta verni a barátját, de nem verte, hanem velem veszekedett féktelen féltékeny dühében. Ám hallatlanul művelt ember volt, hosszú órákat veszekedtünk és beszélgettünk a Tao-ról meg A-dúr klarinét kvintettet hallgattunk. Csak hát „állapotából” következően titokban néha olyan érzése támadt, hogy velem talán nem *csak* beszélgetni kellene. Ő inkább valami mást csinált volna velem. De még csak mondani se mondhatta. És ilyenkor még a szeme elsötétülését sem vettem észre, amikor

már Bodri hirtelen kilőtt a zongora alól, neki a fiúnak, és egyenesen a kellős közepéből akart kiharapni egy jókora darabot: hozzá ne nyúlj a gazdámhoz! – Szegény srác! Bodri előtt nem volt titka! (Természetesen már rég rájöttem arra, hogy Bodrinak és nekem nem kell minden alkalommal ugyanabban a szobában tartózkodnunk.)

Morgó a barátnőm spánielje. A két kutya, mint két jó testvér. Szeretik egymást, együtt játszanak, sétálnak, ha hajba kapnak, valamelyik szabályos puszival kezdi a békülést: jól van, ne haragudj, koma, szeretlek... – és megy tovább a játék.

Eleinte, ha ölbe vettem Morgót, Bodri velem kiabált: teszed le azonnal! Engem szeress! – és már ugrott ő is az ölembe.

Később finomított: ha felvettem Morgót, Bodri azonnal felugrott a barátnőm ölébe, kierőszkolta a gyömszölést, közben rám-rám sandított: látod, engem más szeret. Nem látod?

Bodri ma már felsőfokon féltékeny: Morgó az ölemben. Bodri azonnal elvonul a sarokba, és időnként félholdszemmel megvetően hátrasandít: ócska alak vagy gazdi. Egy... egy... csapodár! Mostanra még ezt is fokozta: hátra se néz. Mereven bámulja a falat maga előtt: hát csak csináld! Észre sem veszem, látod... nem is érdekelsz...

Ja! és természetesen a méteres kört ő is körém vonja, mint a Semmi. Azon belül senki, csak ő...

És hogy is vannak ezek a dolgok nálunk, embereknél...? 1956 különleges nyara. Tizenhét évesek voltunk. Évek óta minden nyáron Agárdon, heten jó barátok: hat fiú és én. Nappal úszás, evezés, hülyülés a Velencei tóban, este tánc a Nádfődesben, éjjel meztelen fürdés a holdvilágban.

Amikor feljöttünk Pestre, nappal statisztáltunk – akkor éppen a *Hannibál tanár úr*-ban. Az Amfiteátrumból mentünk át este a Bristol teraszára „csörögni”. Legjobb barátom Fagin volt. Weisz Jenő. Nekünk Fagin volt, és nem Fegin, mint az eredeti a *Twist Olivér*-ben. Olyan ritkaronda, már-már bájosan rusnyaképű kamasz volt. Igaz, Fagin feje százkilencvenhármás, csodálatos, kisportolt termetén virított.

Imádtuk egymást. Egyet gondoltunk, egyet léptünk, egymás tenyeréből ettünk, sose veszekedtünk, nem bántottuk egymást, ha meg ránk jött a vihánc – és mindig ránk jött –, az egész tó tőlünk bodrozódott.

Egy hűvös éjszakán csillaghullás volt, mi elől loholtunk Faginnal, mögöttünk a srácok „vendéglányokkal”, meg egy „vendégfiú”. A sarkamban. Levakarhatatlan volt.

Másnap reggelre Fagint kicserélték. Nekem esett. Utálatos lett. Üvöltött. Bántott. Gúnyolódott. Napokig nem jött velünk sehová. Ha én a csónakba be, ő a csónakból ki. Amikor nyaggattam, hogy mi a baja, jól elküldött... Nem értettük!

Netán csak nem a nyomomban nyargalászó vacak kis idegen srác miatt ilyen? Lehet... így aztán aznap este a Nádasban jól kicikiztem a srácot egyenesen Fagin orra előtt. Hát ő örömeiben akkorát csapott az asztalra, hogy alacsonyan repültek a poharak. Ezután napokig madarat lehetett volna fogatni vele – és a tenyerén hordozott. De néhány ábrándos nap után megint elszabadult a pokol. Elég volt, ha csak rám nézett egy fiú, ez a jól nevelt belvárosi úri gyerek menten átment lópokrócba. Kiabált velem, szidott, ha lófráltunk, fél méterrel előttem loholt, lépten-nyomon éreztette velem, hogy utál, végül egyszerűen meg sem látott, levegőnek nézett.

Eleinte csakazértis bosszantottam, belecsüccsentem a srácok ölibe, hadd egye a fene, aztán pitiztem neki, könyörögtem, aztán kiabáltam, a végén már a közelébe se mertem menni. Félttem tőle. Beleszerettem.

A többiek már rég tudták, hogy beleestünk egymásba, Fagin elárulta magát az eszelős féltékenységgel. Én meg a félelmemmel. De én nem tudtam semmit. Csak egész nyáron szenvedtem, mint egy kutya. Augusztus végén már végleg feljöttünk Pestre, egy éjszaka Faginen volt a sor, hogy hazakísérjen a külvárosba. A sötét kispesti utcán összecsaptunk, veszett csókolózásba fogtunk.

És két hónapon át békés, meghitt, boldog szerelmesek voltunk. Azt hiszem, október 22-én, hétfőn még találkoztunk. November negyedike után a szülei magukkal vitték Göteborgba. Évekig várt. Évekig leveleztünk...

Hát, valahogy így... Drága, árulkodó, ragaszkodó, szerető féltékenység. Én szeretem. És hiszem, hogy az állatok és a kamaszok sokkal jobban tudják az okosoknál, hogy a zöldszemű szörny szeme talán nem is zöld.

A hatalmas hatalom nagyon pici

Púp a háton

Vannak szép szavak és vannak csúnyák. Vannak olyanok, amiket szeretek, és olyanok, amiket utálok. Nekem a legszebb szó: a szabadság. Imádom. A szellem, a gondolkodás szabadságát –, amikor se butaság, se hazugság, se félelem nem foghatja satuba a gondolatokat.

Szeretem az érzelmek szabadságát –, amikor hű vagyok az érzelmeimhez, amikor úgy élek, ahogy érzek.

Ez a szerelem kölcsönös: a szabadság is szeret engem.

A magam törvényei szerint élhettem az életem, végig a magam útját járhattam. A természetes érzéseim szerint cselekedhettem.

A szabadság oltalmazza a gondolataimat is.

Ha bármikor ketrecbe zártak, a szabadság adott erőt, hogy addig rágjam a rácsot, amíg ki nem szabadítom magam.

Azt hiszem, szerencsés ember vagyok...

És a legcsúnyább szó nekem a hatalom.

Gyűlölöm: a hazug hatalmat, mely hazugságból születik, hazugságon áll, és a hazugságba bukik bele.

Minden hatalom a hazugságtól hatalom.

Természetes, hogy ez a gyűlölet is kölcsönös.

Természetes, mert a hatalom legfőbb ellensége a szabadság.

Én pedig a szabadság kegyeltje vagyok.

Miért ne utálna a hatalom?

Neki hazudni kell – és én ki nem állhatom a hazugságot.

Miért ne utálnám a hatalmat?

Nem lehet az ember ennek is meg annak is a kedvence.

Ha a hatalom megérzi a szagomat, menten feláll a hátán a szőr, és lecsap. Igaz, mindent meg is teszek azért, hogy a fejemre üssön. Amint a közelébe kerülök, jót csípek a fenekibe. Hiszen nem tudjuk kikerülni, hiszen fölöttünk van. Ezért így vagy úgy mindenki kapcsolatba kerül a hatalom hátsójával.

Ki belerúg, ki a nyelvével illeti.

Mi abban maradtunk a hatalommal, hogy én csípek-rúgok, ő meg harap.

Nem csak itt és most! Mi sehol, és semmikor nem jönnek ki egymással. Bárhol élnék a világon –, ott utálnám a hatalmat. Mióta az eszemet tudom, haragudtam a hatalomra. Hiába mondta nekem a Nagypapa: mit ér a harag hatalom nélkül, kislányom? Igazat adtam neki és tovább mérgelődtem.

Mert mindig a bögyömben volt, mindig adott gondolkodnivalót, mindig belevertem a fejem. Érthető, hiszen mondtam, alatta vagyok.

Akármit csinál – az én bőrömrre megy ki a játék.

Ha ujjat húzok vele – én viszem a bőröm vásárra.

Meg is kaptam tőle mindig a magamét.

Ma már meg is sértődnék, ha nem így lenne: ha egyszer az életben tárt karokkal, mosolyogva jönne felém egy hatalom, rögtön megnézném, hol a fenében romlott el bennem valami. Mert ma már tudom, hogy széllel szemben nagyon sokáig lehet menni, legfeljebb mind jobban és jobban bebicskázik az ember.

De megy előre.

A hátszél veszélyes. Előre menni és hátrahajolni egyszerre nem lehet. Ha hátba kap a szél, úgy meglökök, hogy orra esel. Vigyázat!

Nem kell össze téveszteni a hatalmat a vezetéssel. A kettő kettő. A vezetés más. A vezetés munka, a vezetésnek eredménye van.

Ha tízen tíz felé húznak valamit, elszakad. Kell valaki, aki irányítsa a bandát, hogy az a valami ne szakadjon, hanem haladjon.

A vezető hasznos munkát végez – a hatalom nem használ senkinek. A vezető dolgozik – a hatalom nem dolgozik, hanem dolgoztat. Arra való, hogy mások kiszolgálják, és kiszolgáltatottak legyenek.

A hatalomnak az a dolga, hogy uralkodjon. Más az, ha valaki azért megy el tanárnak, hogy kitűnő felnőtteket neveljen a kis nebulókból. – És más, ha valaki azért lesz pedagógus, hogy agyba-főbe csépelje a kisebbeket, akik nem üthetnek vissza.

Tévednek az emberek, amikor azt mondják valakire, hogy megrontotta a hatalom. Hogy „mióta hatalomra került, teljesen megváltozott, gonosz lett”.

Egy frászt lett gonosz! Az is volt.

Ördögöt változott meg! Éppen fordítva: valakinek azért kell a hatalom, hogy büntetlenül bánt hasson másokat. Persze, amíg nem volt hatalom a kezében, behúzta fülét-farkát. Nem üthetett, mert netán visszaütöttek volna.

Ha egy nyaviga le akar csapni egy ménkű nagydarab embert, hát próbálja csak meg... De, ha a nyaviga mögött hat darab ménkű nagydarab ember áll, akik a nyaviga parancsára ütnek...

Hol is kezdődött az én bajom a hatalommal?

Mindjárt a hatalom kezdeténél:

Mert bizony se anatómiai, se élettani, se fejlődéstani, se pszichológiai tanulmányaimban nem találtam az emberben a hatalom helyét.

Egyetlen szervet sem, mely hatalmat termelne.

Egyetlen szervet sem, melynek működéséhez a hatalomra lenne szükség.

Ahhoz, hogy az ember létet és fajt tartson fenn, nem kell hatalom.

A két keze kell, az agya kell, a micsodája, meg a szíve.

Egészséges embernek nincs szüksége hatalomra.

Ha a hatalom az ember velejárója lenne, a természet teremtett volna helyet a számára.

Mondjuk csinált volna az ember hátán egy púpot. És akkor abban kucorogna a hatalom.

De nincs púp a hátunkon – hatalom viszont van.

Na, ez az a pont, amit nagyon szeretek. Ilyenkor csillan fel a szemem: valamit meg kell érteni, valamit, ami érthetetlen. Meg kell kérdeznem magamtól, miért kell az embernek az, ami nem kell.

Biztosan van rá magyarázat: csak rá kell jönnöm, mi az? Nekiálltam hát, hogy végig gondoljam ezt az egészet. Először megnéztem, hogyan született meg a hatalom? Elmesélem.

Miből lesz a cserebogár?

Egyáltalán nem tetszett, hogy létezik a világon valami, és ez a „valami” a hatalom, amire egyáltalán nincs szükség és mégis van.

Itt valami nem stimmel. Kell lennie egy egyszerű végső oknak, ami megmagyarázza nekem ezt az érthetetlen dolgot.

Nekiálltam, hogy kibogozzam a csomót.

Mi hozta létre a hatalmat?

A kezdetek kezdetén kezdtem: ott, amikor az ember a hátsó két lábára állt, így felszabadult a mellső két lába. Erre fogta magát az ember és elkezdett vele munkálkodni. Aztán gondolkodni kezdett, hogy minél könnyebben végezhesse a munkáját. Aztán beszélni kezdett, hogy megértse magát a többiekkel.

Miközben fenntartotta magát, gyerekeket csinált, fenntartotta a fajt. Közben szeretett, gyűlölt, örült, bánkódott – érzett.

Ember volt, akit a természet olyannak teremtett, hogy éljen és életet adjon.

Mindehhez mindent megadott neki a természet, amire szüksége volt: testet, izmokat, agyat, idegrendszert, „micsodát”, a „lelket” – minden külső és belső erőt.

Ha megpihent – akkor szórakozott, és elszórakoztatta a többieket: a művészetben őrizte meg magát az utókornak.

Ehhez pedig kapott a természettől egy mindmáig megfoghatatlan csodát: a tehetséget.

Na, így éledegelt az ember, végezte a dolgát, csinálta a gyerekeket, elfoglalta magát a nap minden percében.

Igenám! De születtek olyanok is, akikkel jól kibabrált a természet. Nem adott meg mindent nekik, ami az élethez, a gyerekcsináláshoz kell. Valami hiányzott.

Így aztán nem tudták magukat eltartani. Ha nem segítenek rajtuk, ha nem adnak nekik enni – éhen halnak.

Ha nem dolgoznak –, felkopik az álluk.

Az erős egészséges ember mindig segíti a gyengét, az elesettet. Azokkal, akik mozgásukban voltak korlátozottak, nem is volt semmi baj. Ők tele vannak szorgalommal, be tudják, és be akarják bizonyítani, hogy értékes emberek. Ha nem tudják használni a kezüket – használják az eszüket.

A baj azokkal volt, akik testben épek voltak, és máshol hibádzott náluk valami:

Azzal volt baj, aki értelmi, érzelmi, jellembeli hiánnyal született: buta, lusta vagy aljas.

Nem tudott dolgozni, nem volt hozzá kedve vagy nem is akart. De ő is élni akart, sőt jól élni.

Számára az egyetlen megoldás az volt, ha más tartja el.

De a többiek nem estek a fejük lágyára. Még hogy ők dolgozzanak épkézláb ember helyett?! Még mit nem?!

Ráadásul ez a tökéletlen az istennek se vallotta volna be, hogy ő kevesebb a többinél. Sőt több akart lenni, vagy legalább többnek látszani.

Valahogy tehát rá kellett venni a társait, hogy helyette dolgozzanak, hogy kiszolgálják.

Ez a hatalomvágy magja: uralkodnom kell rajtuk, hogy parancsolhassak nekik, hogy teljesítsék az akaratomat. Azt csinálják, amit mondok, és ne merjenek nekem ellenszegülni. Féljenek tőlem! És megszületett az ördögi ötlet: a hatalom!

A hatalom tehát a hibás ember kiegészítője az élethez.

Protézis. A hiány mesterséges pótlása.

Az első zseniális fogyatékos az volt, aki rájött arra, hogy az embereknek félniük kell, mert a félelem elgyöngít. Kiszolgáltatottá tesz. Rájött, hogy az emberek félnek az ismeretlen természeti erőktől. „El kell velük hitetnem, hogy kapcsolatban vagyok a láthatatlan természeti erőkkel, az istenekkel, akik általam áldanak és büntetnek. Ha nekem áldozol, az istennek áldozol, és én megvédelek.”

De az istenekkel való ijesztgetés ingatag hatalom. Hiszen az ismeretlen megismerhető, az istenekről kiderülhet, hogy nincsenek.

Az istentől féltő embert az istentől való félelmében ma is bármire rá lehet venni.

De bármennyire tartja magát még ma is ez az ingatag hatalom, akadhatnak, akik tojnak az isten fejire.

A tökéletlennek pedig tutira kell mennie.

Igazán zseniális a második élhetetlen volt: kitalálta, hogy az ember akkor fél igazán, ha vaj van a fején. Ha rossz fát tesz a tűzre, és ezt el kell titkolnia.

Bűntudatot kell hát ébreszteni benne. Bűntudata akkor lesz, ha megteszi azt, ami tilos. Ha nem tudja nem megtenni. Meg kell tennie, különben elpusztul.

Nosza, tiltsunk meg neki mindent, ami az életben maradásához, a fajfenntartáshoz szükséges.

Néhány tétel a tilalmi listáról:

Böjtölj! – ha eszel bűnös vagy.

Ne csinálj gyereket, ha megteszed bűnös vagy.

Netán nem hallottunk a szerzetesekről, apácákról?

Van, akinek tilos párosával élnie – ugye hallottunk a cölibátusról?

Szerelmeskedni, örömet adni és kapni nem fajfenntartás céljából – bűn. Tudtommal ma is van, aki megtiltja, hogy házaspárok a gyermekcsinálás szándéka nélkül csak úgy uk-mukk-fukk, szerelemből hancúrozzanak. Bűn!

Szégyellnivaló dolgok a testi szükségletek. Erkölcsös ember nem pisil.

Ma tilos érezni. Tilos hinni a szerelemben. Tilos az igazira várni. Szégyelld magad, ha nem érzem nélkül henteregsz a különböző nemű emberekkel – akár egyszerre is.

A prűdéria és a pornográfia ugyanaz: mindkettő az embert tiltja ki belőled.

A koncepciók pereiben ma is addig kínoznak, míg bűnösnek nem vallod magad.

De a legnagyobb bűn mindig és mindenkor a gondolkodás. Önállóan, szabadon gondolkodni a legnagyobb bűn. – A Galileiket ma is megégetik.

Tehát a hatalom hazudik: azt kell hazudnia, hogy ami természetes, ami nélkül az ember nem tud élni, az rossz, bűnös dolog. Hazudni, hazudni, hazudni!

A valóra azt mondani, hogy valótlan. A jóra, hogy rossz: ez a hatalom találmánya.

„Ember! Minden rossz, amit teszel, tehát állandóan bűnös vagy, ezért állandóan szégyelld magad és valld bűnösnek magad, és félj! A markomban vagy!”

A hazugság megfordítja az igazságot – megmásítja a valóságot. A hatalom megteremtette magát a hiányból és a hazugságból.

Hogy miből lesz a cserebogár, igaz?

A hibásból – hatalmas.

A hatalom a hazugság hatalma

A hatalom elérte hazugsággal, amit akart: a hatalmat. Elérte, hogy az erős, munkaképes ember kiszolgáltatott legyen. Fél, és ezért hazudik, és mert hazudik, gyenge. Elérte, hogy ő, a munkaképtelen az erő. Övé a hatalom és a dicsőség. Mögötte állnak már a marconák. Elérte, amit akart, és azt csinál, amit akar. Ám most jön a feketeleves: hatalmon kell maradni. A megszerzett hatalmat meg kell tartani. Állandóan igazolni kell: el kell hitetni, hogy igaz, ami nem igaz, és nem igaz, ami igaz. Állandóan hazudni kell. És ehhez a hazugsághoz nagyon erős fegyverre van szüksége. Van ilyen fegyver: a kontraszelekció. Lemásolom, mi áll az Idegen Szavak Szótárában:

Kontraszelekció:

1. kevésbé értékes vagy káros tulajdonságok megjelenése a kitenyésztett egyedekben az új tulajdonságok kísérő jeleként.
2. a kiválogatás ellentéte, amikor valamilyen körülmény hatására a gyengébb minőségű egyedek szaporodnak és háttérbe szorítják az értékesebbet.
3. helytelen, az érdemtelenek, a gyengébb tehetségűek javára végzett kiválogatás, kiválasztás.

Ez a harmadik érdekel: a természetellenes kiválogatás. A gyengébb tehetségűek javára végzett kiválasztás.

Valamikor, tizennyolc éves korom tájékán beleszerettem a Bibliába. Agyba-főbe olvastam. Kedvencem a Kain és Ábel története volt. Annyira nem hagyott békén, hogy meg kellett írnom.

Sose akartam „úgynevezett író” lenni: aki ír, ír megállás nélkül, akár kell, akár nem. Megfogadtam: egész életemben csak akkor írok le valamit, ha nem tudom nem megírni. Ha valami annyira feszít, hogy ki kell mondanom. A Kain és Ábel volt az, ami először kikíváncozott belőlem... Az első megjelent novellám...

Feldühített, hogy az emberek nem azt olvassák, ami a Bibliában le van írva.

A Biblia egy szellemtörténeti és egy fejlődéstörténeti történelemkönyv – mesében elbeszélve.

A Kain és Ábel története az emberiség fejlődésének azt a pillanatát meséli el, amikor az emberek a haladás egy meghatározott pontján szükségszerűen áttérnek az alacsonyabb szintű állattenyésztésről a magasabb szintű növénytermesztésre.

Adva van az Úr – a hatalom.

Ábel elé teszi az ajándékát: a bárányt.

Ábel a régi, a megszokott munka és életérzés híve. Ő a közészerű, aki mindig azt teszi, amit kell, az az érdeke, hogy kiszolgálja a meglévő hatalmat, a maradi hatalomnak olyan ajándékot nyújtson át, amit az már ismer és szeret.

Érdeke, hogy a hatalom őt kedvelje, ezért csak azt csinálja meg, amit már mások is megcsináltak előtte, mindig a jól bevált, kitaposott úton jár. Tudja, hogy az úr megszokta a bárányhúst – sőt imádja a birkaragut. Biztosra megy.

Jön Kain is. És az Úr elé teszi az ő ajándékát, munkájának gyümölcsét: a gyümölcsöt.

Ő a járatlan úton járó, a kísérletező, a feltaláló, a teremtmény, a haladás, a jövő embere.

Ezt nem is kell magyarázni: a tények tények. Az állattenyésztés után az emberiség egy fokkal feljebb lépett és áttért a magasabb rendű földművelésre, növénytermesztésre. A vándorló, kószáló ember letelepedett, várost, országot, államot alapított.

Ha Ábelén és az Úron múlik, ma is birkák után ballag az egész világ.

Kain tehát földet művel, növényt termeszt, és biztos abban, hogy az Úr az ő ajándékára tekint majd, hiszen tudja, hogy ő szolgálja a haladást.

Erre az Úr elutasítja az ajándékát. Kain nem érti. Nem meri felismerni, hogy a hatalom játszik vele. Megmérgesedik. Azt hiszi, Ábel a hibás, hiszen keresi az Úr kegyeit. Begorombul, és nem fogja fel, hogy a hatalom játssza ki őket egymás ellen: lecsapja Ábelt, gyilkos lesz.

A hatalom minden célját elérte: megosztotta az alattvalóit, büntudatot ébresztett Kainban. Kain bűnösnek érzi magát, tehát fél. És mindenki őt tartja a gyilkosok atyjának. Pedig a Kain és Ábel története nem Kain, a gyilkos története, hanem az Úr, a hatalom története. A természetellenes kiválasztás története.

A Kain és Ábel arról szól inkább, hogy az Úr minden kontraszelekció atyja.

A hatalom tart az újítótól, neki Ábelre van szüksége, akitől nem kell félnie, hiszen nincs meg benne a tehetség ereje. Ha netán az Úr nem Ábel ajándékára tekintett volna, felkopott volna a birkatenyésztő áll. Azon kívül a hatalom segítségével kerülhet fölénybe, jobb pozícióba a nála értékesebbel szemben.

Az értéktelen mindig csak a hatalom segítségével kerül az értékes fölé.

Azért ne higgyük, hogy a hatalom valami nagy lumen.

Nem biztos, hogy felismeri a haladás emberét. Ő se tudja elképzelni, hogy lehet olyan, amilyen még nincs.

Bárány van. A bárányhúst szereti.

Kain meg nem azt csinálja, amit ő parancsol. Kain valami mást csinál, amit ő nem ismer, nem szeret.

Márpedig, aki nem az ő parancsait teljesíti, aki nem engedelmeskedik neki – az pusztuljon.

Pofonegyszerű.

Minden hatalom csak a saját jelenében él – irtózik mindentől, ami új, ami a jövő felé mutat.

A hatalomtól távol áll az oktatás, a feltalálás, az újítás, a művészet – a hatalomtól nagyon távol áll a kultúra.

Ne felejtsük: az kerül hatalomra, aki szellemi, érzelmi, jellembeli „hiányos egyed”.

Similis simili gaudet – hasonló a hasonlónak örül. – És ki nem állhatja, aki más, mint ő.

Miért ne irtóznék a hatalom mindentől, ami nem olyan hibás, mint ő?

Természetes, hogy neki az értéktelen az értékes.

Természetes, hogy el kell pusztítani az értékest.

Bűntudatot kell benne ébreszteni. „Gyilkossá” kell tenni.

Természetes, hogy a hatalom nem akar előre lépni. Csak állni akar a lábán. A trónnak négy lábacska van. És mind a négy kicsúszik a trón alól.

Ezután nekiálltam, hogy megnézzem ezt a négy lábacska: 1. az alkotót, 2. a dolgozót 3. a butát 4. a köpönyegforgatót.

Akitől fél a hatalom...

.. és okkal-joggal fél.

Tudjuk már, hogy a főellenség az önálló alkotó.

Aki a semmiből teremt. Kitalál valamit, ami még nincs. Megtud valamit, amit még nem ismerünk.

A hatalom gyűlöli a fejlődés szolgáját: És fél tőle: a művésztől, a tudóstól, a feltalálótól: a szabad embertől. A gondolkodótól.

Mert magától a gondolkodástól fél a legjobban. Tehát nekimegy. Sajnos, bizony ezt kell tennie. Üldöznie a gondolkodót, mert az több a hatalomnál. Az természetes és teremő. Igaz és igazságos. Minden, ami a hatalomtól idegen.

Hiszen, ha annak szüksége van a hatalomra, aki kevesebb a többinél és mégis uralkodni akar a többiekén, ezért mindenki fölött állónak kell kikiáltania magát –, törvényszerűen zavarja az, aki több a többinél is.

Az értékes embert mindenképpen gyűlölni kell az értéktelennek, mert az a pusztaság létével tükröt tart elé: silány vagy.

A tehetség öntörvényű, mert bízik az erejében. Nem lehet uralkodni rajta, nem lehet megvásárolni, mert nem váltja aprópénzre magát.

A csekélyértelmű hatalomnak azokra van szüksége, akik közül kiemelkedik. A nála is kevesebbekre.

Tehetetlen dühében az értékes embert elzavarja magától, kiűzi az országból, lecsukja vagy megöli.

Minden hatalom tele van kisebbségérzettel, mert valóban kicsi. Állandóan bizonyítani kell a nagyságát.

És ezt a nem létező nagyságot piszkálja minden értelmes ember. Vele szemben a hatalom semmit sem tud bizonyítani.

A senkiknél viszont valóban több. A hatalom biztos kézzel emeli fel magához a dilettánst, az ocsmány embert.

A másik kicsisége támasza az ő nagyságának.

Ezért is kell szükségszerűen kontraszelektívnek lennie minden hatalomnak. A tehetségtelenen uralkodhat – a tehetségesen nem.

Ráadásul mindegyik alkotó gyarapítja a közkincset, hozzátesz a „közös kupachoz”. Átala gyarapodik az emberiség.

A hatalomnak pedig egyáltalán nem érdeke, hogy az emberek többek legyenek. A hatalomnak az az érdeke, hogy az emberek hülyék maradjanak.

Egy Darwin, egy Galilei, egy Mozart, egy József Attila életveszélyes a hazug hatalomnak.

Az igaz ember odacsap: kimondja az igazat. Kikiabálja, hogy meztelen a király.

Persze, hogy nekiesik a hatalom. De se máglyával, se börtönnel, se éheztetéssel nem képes behozni a hátrányát.

A tehetséges ember mindig fölényben van a hatalommal szemben. A tudása az ereje.

A hatalom ezt ösztönösen megérzi – és jól érzi: az értékes ki nem állhatja a hatalmat.

Nem is teheti. Akkor, amikor neki ahhoz kell az ereje, hogy a semmiből teremtsen valamit, hogy megvalósítsa az álmait, nem engedheti közel magához a hatalmat.

Nem engedheti meg, hogy bárki is beleszóljon a dolgába.

Hiszen ő is csak sejti az eredményt, magát kell meggyőznie és legyőznie. Vakon kell hinni magában – mindenki vel szemben.

Hiszen hogy a fenébe tudná azt kitalálni, amit még senki sem talált ki?!

A tehetséges ember sose konfrontál, nincs rá ideje – attól ellenálló, hogy megvan a maga dolga.

Ösztönösen a hatalom ellenfele, anélkül, hogy akarná, mert a hazugság és a butaság az igazi ellensége.

Butaságból és hazugságból semmit nem lehet létrehozni.

Ösztönösen irtózik a hatalomtól, mert érzi, hogy az kevesebb nála, tehát meg kell támadnia őt.

Mindig az támad, akinek nincs igaza.

Tudjuk, hogy az nem kiabál, aki nem köpött a levesbe. Eszébe se jut, hogy a levesbe köphetne – miért is kiabáljon?

Aki viszont beleköpött a levesbe, annak azt kell hazudnia, hogy nem köpött a levesbe.

Akinek igaza van, nem tud vitatkozni – mit vitatkozzék azon, ami tény.

Akinek igaza van, sose támad.

És sokszor veszít, mert épp ezért lépéshátrányban van...

...látszólag veszít.

A hatalomnak nincs szükség a tehetségre annak pedig a hatalomra.

Az emberiségnek viszont szüksége van a teremtő emberre. Hiába vetik meg az emberek a feltalálót, a művészt – az ő fejéből élnek: az analfabéta milliomos a feltaláló kocsiján száguld, a nyomorgó kutató orvos gyógyszere menti meg az életét.

Ezt felejtí el a hatalom, amikor megöli a kultúrát. Nem tudja, hogy önmagát öli meg.

De a kiemelkedő ember kevés.

Az igazi nagy ellenség az átlagember. A dolgozó tömeg. Ő az, aki a természet egyszerű parancsát követve teszi a dolgát, családot alapít, szereti a párját, a gyerekeit, barátait, munkáját. Örül, bánkódik – éli az életét.

Ő az ember. Ő az, akinek a munkájából él a hatalom. Éppen miatta kell a hatalomnak a hatalom, mert ő az, akit a hatalom maga helyett is dolgoztat. Rajta kell uralkodnia. De őt egyáltalán nem érdekli a hatalom. Nincs ideje arra. Hagyja őt a hatalom dolgozni, azt kész!

Fogja be a hatalom a száját, ő úgyse vesz be semmilyen süket dumát.

De a hatalom hülye, és mindig túl messzire megy, elkezdi nyaggatni a dolgozó embert, mire az hátracsapja a fülét, és egyszer csak azt mondja: na, most már elég! A francba veled! És ettől fél igazán a hatalom: a befolyásolhatatlan tömegtől. Ezt a társaságot szeretné megnyerni, ezt szeretné maga alá gyűrti, ezt szeretné elhülyíteni –, de nem megy. Nem tud hozzáférni. Tehetetlen vele szemben, és tehetetlensége éppen a fordított értékrendjében rejlik. Mint ahogy a bukása is.

A hatalom halála ez a két irányíthatatlan ember: az alkotó és a dolgozó. Nincs rajtuk hatalma a hatalomnak, mérgében az egyiket üldözi, a másikat halálra dolgoztatja.

Amikor egy éraban a legmagasabbra az értéktelen parazita kerül, amikor a legostobább az „elit”, amikor az alja van fenn, amikor a kultúrának semmi becsülete, és a valódi érték van legalul, amikor felborul a világ és a szemét van fenn, a kincs pedig legalul, akkor a hatalom már a végét járja.

Akitől nem fél a hatalom...

...pedig nem ártana résen lenni!

Jellemző a hatalomra: nem arra számít, aki valóban hatalmassá tehetné – az alkotóra, a dolgozóra.

Hanem arra, aki mindig elárulja, mindig megbuktatja.

A hatalom két emberre épít: a hülyére és a képmutatóra.

A buta ember a hatalom legbiztosabb támasza. Ő az irányítható tömeg. Nem gondolkodik, tehát minden hatalom azt ad be neki, amit akar. Elhisz mindent, amit „fentről” mondanak.

Mert tekintélytisztelő. És azért tekintélytisztelő, mert igencsak alacsony szellemi színről kukucskál fölfelé. Neki minden „magas”.

Csak a butaságot fogadja be, csak az ostobasággal tud azonosulni. Onnan lentről, ahol ő van, a hatalom valóban hatalmas és félelmetes.

A buta annak látja a hatalmat, aminek az látszani akar.

Olyan nagynak, amilyen szeretne lenni minden hatalom.

A butának lehet hazudni – és kell is.

Elhiszi, hogy a fehér fekete, és a fekete fehér.

Örül, ha szolgálhatja a hatalmat. Mindent megtesz, amit a hatalom „kér” tőle. Az első szóra ugrik, boldog lihegéssel teljesíti a parancsot. Ha kell üt, ha kell öl.

Ő az, aki később a legártatlanabb pofácskával ismételteti: én nem tudtam, hogy rosszat tettem! Én csak parancsot teljesítettem!

Ismerjük: „nekem fogalmam se volt akkor arról, hogy a régi hatalom rossz volt”.

Hát persze: honnan is tudta volna. Csak most tudja, amikor az új hatalom megmondja neki.

Ő az ostoba –, hát az ostobaság tetszik neki.

Az ostoba rosszindulatú, hát a rossz indulatok tetszenek neki. Nincs ízlése –, hát az ízléstelenség tetszik neki.

Persze butítás nélkül, bután is irtózik az értéktől, az emberségtől.

Ebben teljesen egy a hatalommal – és erre játszik a hatalom. Ha erre még rá is játszik, a hülye és a hatalom együtt zseniálisan írt ki mindent, ami jó.

Természetesen ezzel az erővel klassz dolgokkal is tele lehetne tömni azt a buta fejecskéjét. De a hatalom nem evett meszet! Majd bolond lesz a jóra azt mondani, hogy jó. Esze ágában nincs a tisztesség tiszteletére tanítani bugyuta alattvalóját.

Még csak az kéne! Hiszen az érték értékelése értéket termelhet. Az ostobának nem lehet példaképe a tehetség, a tisztesség, mert netán észreveszi, hogy a hatalom se nem tehetséges, se nem tisztességes.

A hatalomnak fontos, hogy a bugyuta tömeg fordított értékrenddel éljen. Higgye, hogy a jó a rossz, és a rossz a jó.

Hülyék hülyítenek hülyéket – csak így lehet velük elvégeztetni a piszkos munkát: az ostobák a hithű inkvizítorok, a hithű nácik, ávósok, hóhérok, besúgók...

Ez a legbiztosabb bázis – egyben a legbiztosabb ellenség is. Mert abban a pillanatban, amint egy másik hatalom hangosabb, mint a mostani, amint nagyobb tud hazudni, ennek vége. A buta már annak hisz. Az győz, akinek nagyobb a pofája...

...mert annak, aki munka nélkül, más munkájából akar jól élni, nagyon kell tudnia dumálni. Minden diktátor nagy szónok volt. El kell ismernem, hogy a semmirekellő hatalomnak egyetlen dologhoz van tehetsége: hogy lyukat beszéljen az emberek hasába.

De a bárgyú tömeg legalább kitart addig, míg a hatalom össze nem roppan. Csak akkor vált, amikor más moslékkal etetik, új vályúban.

Igazán kegyetlenül a köpönyegforgató bánik el a hatalommal. A nagy szövetséges – a nagy élősködő.

Ha egy hatalom csak a lojálisakra épít, már az elején a végét járja.

A köpönyegforgatás foglalkozás. Ahogy más orvos, mérnök, esztergályos, író – ő köpönyegforgató. Emellett van egy fedőfoglalkozása: teszem azt orvos, mérnök, esztergályos, író.

De az igazi munkája az, hogy köpönyeget forgat. Magyarul: az a dolga, hogy kiszolgálja a hatalmat.

Ő abban hasonlít a hatalomra, hogy bármi áron jól akar élni, – neki mindenáron a húsosfazék közelében kell lennie.

Tehetésegebb vagy dilettáns, okosabb vagy bárgyú – mindegy. Középszerű és jellemtelen. Egyetlen közös vonása: szolgálja a hatalmat. A köpönyegforgató a hatalom piócája, a hatalom támogatása nélkül a köpönyegforgató senki és semmi. Ezért a hatalom legfontosabb támasza.

A hatalom ezt tudja, és tudja a köpönyegforgató is.

Hogy szükségük van egymásra. Mindkettő a másiktól él.

A köpönyegforgató védi a hatalmat – ő a mindenkori besúgó.

Ő az elsőszámú parancs végrehajtó.

Ő áll a hatalom és a buta tömeg között – ő a közvetítő.

Fél attól, hogy a hatalomnak vége, mert akkor neki is vége. Ahogy a tehetséges ember kibékíthetetlen ellentétben áll a hatalommal, a köpönyegforgató kikerülhetetlenül összefonódik vele. Soraiból kerül ki a lázadó –, akinek be lehet fogni a száját, csak jól meg kell fizetni. Ölébe kell hullatni a mennyei mannát: hírnév, siker, dicsőség, anyagi jólét – és máris körül-
lihegi a hatalmat.

Közülük kerül ki az „igazi” ellenzék, aki csak azért hőzöng, hogy ő kerüljön a hatalom helyére. Azért csinál majd forradalmat, hogy ő kerüljön az íróasztal egyik oldaláról a másikra. Ő *őfelsége ellenzéke* is: beleköp a húsfazékba – de lefetyel belőle. Szegény hatalom: legbiztosabb támasza egy amőba.

Ez az a társaság, amelyik előre lendíti a tenyerét, aztán az öklét, majd hányja a keresztet, és ha holnap a pirosségű majom kerül a hatalomra, ő azonnal lehúzza a gatyáját, és megmutatja, hogy neki milyen piros a segge.

Szegény hatalom. Abban a pillanatban, amint meglebbenti az elgyengülés szele, ez a társaság siettetni a bukását: már a következő hatalomra játszik.

Ő a nagy ráismerő, felismerő, bűnbánó, bevalló, felálló, átálló... Szegény hatalom: a trón négy lábacska állandóan inog.

Ezért hordja minden hatalom a születésében a bukását: ha a fogyatékosnak szüksége van a hatalomra, hogy éljen – attól még fogyatékos marad. Hiába erős, – mégis gyenge.

A természet eddig minden hatalmon túllépett.

Mert szemben a hatalom kontraszelekciójával, a természetes kiválasztás az erős „egyedeknek” kedvez.

Mert a természet valóban megválogatja a maga embereit.